

Műtárgyfotó - Szabad rablás a budai várban 1686-ban (a janicsárok lemészárlása) c. kárpit az 1896. évi millenniumi kiállításon

Leltári szám:	NLT 526 
Készítés ideje:	1896
Készítés helye:	Budapest
Anyag:	üvegnegatív
Méret:	magasság: 21,5 cm szélesség: 28 cm

A kárpit egy 18 darabból álló sorozat része, amely Lotharingiai V. Károly herceg (1643–1690) magyarországi haditetteit, azaz a törökök elleni felszabadító háború során aratott győzelmeit ábrázolja. A kárpitok a hadvezér legidősebb fia és utóda, Lipót herceg (1679–1724) megrendelésére készültek 1709–1718 között Nancyban, Charles Mité (1698 előtt–1736) manufaktúrájában. Ugyanitt már 1703–1710 között is készült egy azonos témájú, öt kisebb méretű kárpitból álló sorozat, ugyancsak Lipót herceg megrendelésére. Mindkét ciklus kompozíciói Károly herceg udvari festője, Charles Herbel (1650–1702) festményeit követik, melyeket 1698-ban Lipót nancy-i bevonulásakor a diadalív díszítésére is felhasználtak.

Lipót herceg fia, Mária Terézia férje, Lotharingiai Ferenc császár (1708–1768) révén mindkét kárpitsorozat a bécsi udvarba került, ahol a schönbrunni kastély, illetve a Hofburg reprezentatív tereit díszítették.

A kisebb méretű kárpitokból álló sorozat három darabja Buda 1686. évi felszabadításának eseményeit ábrázolja: ezek egyike az itt bemutatott kárpit (mérete: 312x402 cm), melynek témája a janicsárok lemészárlása 1686. szeptember 2-án, amint azt a képmező alsó részén olvasható felirat is megjelöli: *PILLAGE ET SACCAG/EMENT DE BVDE / L'AGAS DES JANISSA/IRES, QVI SETOIT FAIT / VN RETRANCHEMEN/T CONDVIT PRISONNIE / LE 2. SEPTEMBRE 1686.* A két további kárpit Buda visszafoglalását, valamint Lotharingiai Károly budai diadalmenetét ábrázolja.

Ugyanezeket a jeleneteket ábrázolja a nagyobb méretű (kb. 4,5x7,4 m) sorozat három kárpitja is, míg a negyedik darab témája a Budára vonuló török felmentő sereg legyőzése 1686. augusztus 14-én.

Négy budai vonatkozású kárpit – két kisebb és két nagyobb méretű – 1903-ban Hauszmann Alajos kezdeményezésére a bécsi császári gyűjtemény letétjeként a budai királyi palotában, a főlépcsőház és az ún. buffet-galéria falain került elhelyezésre. A janicsárok lemészárlását ábrázoló kárpit a krisztinavárosi palotaszárny lépcsőcsarnokában került elhelyezésre. A négy kárpit 1936-ban szerepelt a Buda felszabadításának kétszázötvenedik évfordulója alkalmából az Iparművészeti Múzeumban rendezett kiállításon is.

1945-ben a budai várban folyó harcok során a négy kárpitnak nyoma veszett. A janicsárok lemészárlását ábrázoló kárpit 1954-ben a svájci műkereskedelemben bukkant fel, s nancy-i Musée Lorrain gyűjteményébe került.

Irodalom

- Bardi Terézia: A "Respublica Christiana" diadala falikárpitokon. *Tanulmányok Budapest múltjából*, 34. (2009). 2009. - 7-32:24.
- Rózsa György: A budai várpalota lotharingiai falikárpitjainak sorsa. *Tanulmányok Budapest múltjából*, 29. (2001). 2001. - 361-370.
- Szerk.: Zedinger Renate: *Lothringens Erbe. Franz Stephan von Lothringen (1708-1765) und sein Wirken in... Kunst der Habsburgermonarchie*. Sankt Pölten, 2000. - Nr. 11.01.02.
- Nagy Lajos: A Buda visszafoglalását ábrázoló lotharingiai gobelinek kérdései. *Tanulmányok Budapest múltjából*, 19. (1972). 1972. - 113-129.
- Az 1896-iki Ezredéves Országos Kiállítás. A Történelmi főcsoport hivatalos katalógusa*. Kosmos Műintézet, Budapest, 1896. - Nr. 7683.
- Budavár ostroma és a történelmi kiállítás. *Vasárnapi Ujság*, 33. (1886), 34. sz.. 1886. - 549-551.

